

EXTRA OPDRACHT 'ECHT WAOR? ECHT WAOR!'

BIJ KATERN 8: Glas, stof en zwiet

1. Lees en bekiek.

Vrogger weur der van hoogveen brandstof maakt: törf. In een paar honderd jaor bint grote gebieden ofgraoven. As 't veen vort was, trökken de mènsen wieder naor een nei hoogveengebied. De bovenste veenlaog, de bolster, kun niet as brandstof gebroekt worden. Dizze laog weur der daorum eerst ofschept. Daornao kwam dan de veenlaog die wal te gebroeken was. Dizze laog weur in blokken ofsteuken.

Hier en daor was de veenlaog wal vief meter dik. Op de foto's hierunder kuj zien hoe dat törfsteken gung. Het veen weur in gelieke grote blokken ofsteuken en dan naor een opslagplaots bracht waor het te dreugen opstaopeld weur. As die veenblokken dreug waren, weur het törf nuumd en was het brandstof worden.

Gedreugd veen is hiel aans as nat veen. Aj in het natte veen kniept, lop het waoter je an de vindere langs. Gedreugd veen is net karton. Aj goed naor de törf kiekt, kuj de plantenresten nog zien.

<p>FOTO 1</p> 	<p>Ok kinder mussen methelpen. Op foto 1 ziej een pap met zien kind. De opzichter stiet derachter en zörgde derveur dat der goed deurwarkt weur, ók deur de kinder. De hiele dag - van 's mörgens tot 's aovends - mussen ze helpen. En dat zes daogen in de week.</p>
<p>FOTO 2</p> 	<p>De törf weur met de krooi naor de opslagplaots bracht. Dat was zwaor wark. Der waren gien mooie paoden en de natte blokken törf waren zwaor. Gien wonder dat de manlu 's aovends doodmu in hoes kwamen.</p>
<p>FOTO 3</p> 	<p>Op de opslagplaots weurden de törfblokken opstaopeld in riegen waor wat ruimte tussen zat. Zo kun de wind der beter bij en dreugden de törfblokken gauwer. Het opstaopeln weur veural der vrouwen en kinder daon.</p>

<p>FOTO 4</p>		<p>As de tōrfblokken dreug waren, weurden ze in een tōrfpraom laoden. Zo'n tōrfpraom mus trōkken worden en dat weur deur mannen of kinder daon. Dit was ok weer zwaor wark. Zeker aj bedenkt, dat ze de hiele dag 'in het zeel' mussen.</p>
<p>FOTO 5</p>		<p>De tōrfarbeiders hadden vaok grote gezinnen en zie woonden in hutten die met heideplaggen bedekt waren: de zogenuumde plaggenhutten. Dit 'hoesie' bestun maor oet ien vertrek. Der waren vaok gien ziedmuren; het dak begunde op de grond. De plaggenhutten waren ok slecht warm te kriegen. Het was der vochtig en het stikte der van het ongedierte. Je snapt wal dat het der slim ongezonder was.</p>

Zuuk de goeie verbinding

In het understaonde schema ziej verschillende begrippen. Aj de foto's hierboven en de teksten die derbij heurt goed lezen hebt, kuj de begrippen in de linker kolom vast wal verbinden met die an de rechterkaant. Geef de vakken die bij mekaor heurt dezölfde kleur.

Plaggenhut	Vrouwen en kinder
Gedreugde tōrfblokken	Warken in het veen
Tōrfarbeiders	Riegen tōrfblokken
Opslagplaots	Mannen, vrouwen en kinder
Zes daogen warken	Vocht en ongedierte
Staopeln	Laoding tōrfpraom

2. Zuuk op.

In Drenthe weur veul tōrf ofgraoven. Zuuk op waor dat daon weur. Schrief de naomen van drie plaotsen in Drenthe op waor vrogger tōrf graoven weur.

1.
2.
3.

3. Schrief een tekst bij dizze tekening.

De tekst mot over de kinder in de tekening gaon. Je moet op zien minst tien regels schrieven.

4. Tiek en een stripverhaoltie.

Het stripverhaoltie giet over een wichie van zes jaor. Zie is ien van twaalf kinder van een törfarbeidersgezin. Zie woont met mekaor in een plaggenhut.

De strip bestiet uit vier plaoties.

1.

2.

3.

4.
